

2024

Потенциалът за иновации на икономическите центрове в България

Анализ на ИПИ, септември 2024 г.

ИПИ
ИНСТИТУТ ЗА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

Съдържание

Въведение	3
България в международните оценки на иновационния потенциал	4
Методологически подход	5
Икономическите центрове като обект на анализ	5
Индикатори, включени в индекса	6
Метод на изчисление	7
Индекс на иновационния потенциал на икономическите центрове в България.....	7
Важните фактори на средата – образователна структура и висше образование	10
Високотехнологичният сектор и науката – условия и резултати	12
Резултатите – патенти, полезни модели, дизайни.....	15

Въведение

Представеният тук анализ оценява иновационния потенциал на поднационално ниво, като ползва за основна единица на изследване групи общини, които формират икономическите центрове в България. Методологията на анализа оценява иновационния потенциал на икономическите центрове на базата на девет индикатора, включително дял на висшистите, разходи за научна и развойна дейност, брой научни публикации, патенти и др. Индикаторите са използвани за създаване на композитен индекс, който оценява потенциала на всеки икономически център.

Резултатите показват, че София е водещият център в страната с индекс от над 1000 пункта – три пъти повече от втория център Пловдив. Следват Варна и останалите по-малки центрове, които показват значително по-ниски стойности. Анализът също така установява пряка връзка между икономическото развитие на даден център и неговия иновационен потенциал. София доминира и по отношение на научната продукция, като университетите в столицата създават значително повече научни статии и патенти в сравнение с останалите градове.

Основните фактори, които подпомагат иновациите в София, включват наличието на висши учебни заведения, добре развита ИКТ инфраструктура и висок дял на заетите в секторите на високите технологии и научните изследвания. В други градове като Пловдив и Варна също се наблюдава висока концентрация на висшисти и специалисти в иновационни сектори, но те не успяват да достигнат нивото на столицата.

Докладът достига до заключението, че икономическите центрове в България имат различен потенциал за иновации, като водещите се намират в най-големите градове с добре развита инфраструктура и значителна научна продукция.

България в международните оценки на иновационния потенциал

Настоящият анализ се фокусира върху средата и възможностите за иновации на поднационално ниво. , то съществува набор от международни сравнения на ниво цяла държава, като тук ще разгледаме класирането на България в няколко от тях. Всичко, казано по-нататък за разликите между регионите следва да се разглежда именно в контекста на общите оценки на страната, особено предвид, че те споделят една и съща законодателна и институционална рамка, чиито условия са ключови за иновациите.

Европейският индекс на иновациите (EIS)¹ цели именно да оцени средата в страните-членки на ЕС, като взема предвид общото им икономическо състояние, конкурентостта на пазарите, институционалната рамка, демографската динамика, свободата на бизнеса, но и научната и развойна дейност на фирмите. Индексът нарежда България сред „развиващите се иноватори“ на континента, като общата оценка на иновационната среда в страната е най-ниската сред анализирани страни с изключение на Румъния и непосредствено зад тази на Латвия, Полша и Словакия. Сред основните слабости на страната, които изтъква анализът е слабото застъпване на ученето през целия живот, ниските и държавни, и частни разходи за наука и развойна дейност, както и ниската производителност на труда. Като силни страни са изтъкнати относително високият брой търговски марки, патенти и продуктови иновации, както и силният износ на услуги, изискващи знание (knowledge-intensive services) .

Сходна, но дори по-богата на индикатори методология ползва Глобалният индекс на иновациите (GII)², като той оценява институционалната среда, човешкият капитал, инфраструктурата, структурата на пазара и нивото на развитие на местния бизнес, както и технологичната и креативната продукция.. България е класирана на 38-мо място от 132 анализирани държави, като страната попада над Турция и под Латвия; сред страните от ЕС с по-слаб резултат са Полша, Гърция, Хърватия, Словакия и Румъния. Анализът изтъква гъвкавостта на трудовия пазар, добрата ИКТ инфраструктура, ниските данъци и мита, както и общата положителна икономическа динамика като ключови предимства на България, а сред слабостите са ниските инвестиции, особено в рисков капитал, бизнес средата, липсата на обучение и преквалификация на възрастни и относително малкия дял на глобални компании на местния пазар.

По-тясно съсредоточен върху цифровите технологии и иновации е Индексът на мрежова готовност³, който анализира технологичното проникване, човешкият капитал, институциите и законодателството, но и икономическото развитие и качество на живот. Тук България е на 53-то място от 134 включени в индекса държави, като страната получава добри оценки за управлението на технологичния си сектор и институционалната среда, но изостава в качеството и проникването на технологиите и човешките ресурси. На по-ниско ниво анализът изтъква като силни страни доброто проникване на Интернет в страната, съсредоточаването на експерти в сферата на изкуствения интелект, както и високият износ на ИКТ услуги и качеството на законодателството, свързано с технологичното развитие. Като негативи се посочва слабото застъпване на работи в производството, проникването на електронни финансови услуги и някои фактори на качеството на живот.

¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f0e0330d-534f-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en>

² <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>

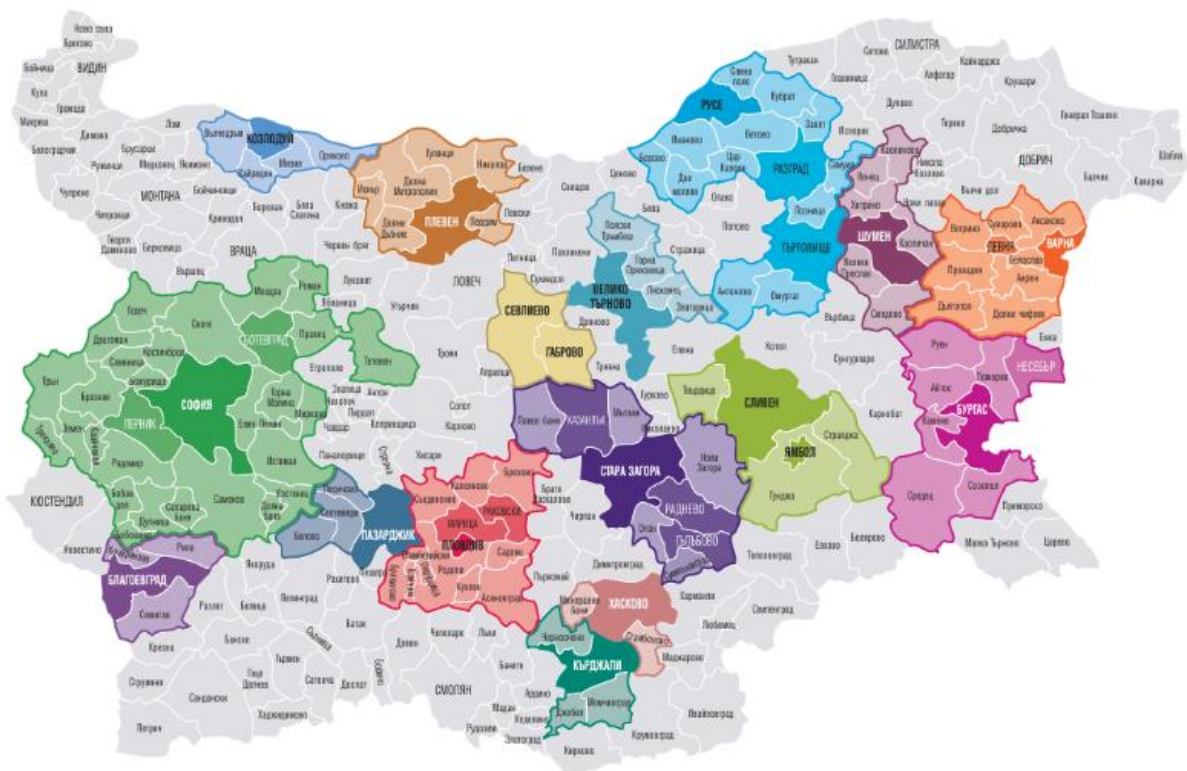
³ https://download.networkreadinessindex.org/reports/nri_2023.pdf

Методологически подход

Икономическите центрове като обект на анализ

Настоящият анализ е изготвен въз основа на последното издание на разработения специален доклад на ИПИ „Икономически центрове“⁴ и оценява потенциала за иновации именно на равнище икономически център. Центровете представляват групи общини, обединени въз основа на общи икономически тенденции и връзки на пазара на труда. Водещите общини в страната със силна икономика се категоризират като ядра на центрове, свързаните с тях малки общини – като периферия. Актуалното издание на анализа ИПИ идентифицира 29 ядра, а общо в икономически центрове попадат 132 общини. Центровете покриват 74% от населението на страната и допринасят за над 80% от добавената стойност в България..

Карта 1: Икономически центрове в България, 2023 г.

Източник: Институт за пазарна икономика

Икономическите центрове в България могат условно да се разделят на три групи според техния мащаб. На първо място се отличава центърът около София, който е категоричният първенец в страната. Следват пет широки центъра около Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе и Бургас, които са големи по мащаб и имат вторични ядра и солидна периферия. Водещите шест икономически центъра се развиват около шестте най-големи града в България – единствените с население от над 100 хил. души. След тях идват и останалите десет центъра, които са по-малки по мащаб, с ограничена периферия и по-малка тежест на регионалната карта.

⁴ <https://www.regionalprofiles.bg/bg/map-economic-centres/>

Индикатори, включени в индекса

Индексът на иновационния потенциал на икономическите центрове в България е композитен индекс от девет променливи, които описват научната и иновационната среда от различни ъгли. Променливите, които влизат в състава му са:

1. **Дял на висшистите в общината сред населението на 7 и повече години според данните от Преброяването на населението през 2021 г.** Големият брой хора с висше образование е асоцииран с основната роля на интелектуалния труд и дейностите с висока добавена стойност.
2. **Дял на общата добавена стойност на икономическите дейности „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ и „Професионални дейности и научни изследвания“ от цялата добавена стойност на общината за 2022 г.** Тези две икономически дейности съсредоточават голяма част от иновационната дейност. Научните изследвания са пряко свързани със създаването на иновации, докато ИКТ сектора в последно време е сред водещите в изграждането и възприемането на нови технологии.
3. **Дял на общия брой на наетите в икономическите дейности „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ и „Професионални дейности и научни изследвания“ от всички наети в общината за 2022 г.** Тези две икономически дейности съсредоточават голяма част от иновационната дейност. Научните изследвания са пряко свързани със създаването на иновации, докато ИКТ сектора в последно време е сред водещите в изграждането и възприемането на нови технологии.
4. **Брой на персонала, зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД), съотнесен към населението на общината за 2022 г.** Индикаторът отчита пряко ролята на работниците, чиято основна задача е да генерират научна продукция и да създават иновации.
5. **Разходи за научноизследователски и развойни дейности, съотнесени към населението на общината за 2022 г.** Тук са отразени инвестициите, които фирмите в общините правят в създаване на нови продукти, методи на производство и по-обща - наука.
6. **Брой на въведените промишлени дизайни, патенти и полезни модели в общината за периода 2019-2023 г., съотнесен към средногодишното население на общината за 2023 г.** Индикаторът описва резултата от научната и развойна дейност – патентите, дизайните и моделите, които фирмите ще въведат в реална употреба като продукт, технология или метод на производство.
7. **Броят на записаните докторанти в общината през 2023 г., съотнесен към средногодишното население на общината за 2023 г.** Докторантите са онази част от студентите, чиито основен фокус е развитието на научна дейност.
8. **Брой научни публикации на университети в общината за 2023 г. според базата данни на Scopus.** Научните публикации заедно със завършите студенти са основния продукт от дейността на висшите училища.
9. **Индекс на Хирш за цитируемост на научни публикации на университети в общината за 2023 г. според базата данни на Scopus.** Индексът за цитируемост описва доколко публикациите на висшите училища в даден регион имат влияние върху цялостната научна общност и колко резултатите им се ползват от други учени.

Относително ограниченият обхват на ползваните индикатори – особено на фона на международните индекси, които се занимават със същата материя – за оценката на

иновационния потенциал е следствие най-вече на ниското регионално ниво на анализ и достъпността на данни на общинско равнище.

Метод на изчисление

За сформирането на индекса, деветте гореспоменати индикатора се нормализират по следния начин. Средната стойност на всеки индикатор за всичките 132 общини в икономическите центрове (средно аритметично без претегляния) се приравнява на 50 точки, а стойността на индикатора за дадена община се разделя на средната стойност за всички общини и се умножава по 50. Например, ако средният дял на добавената стойност от микро и малки предприятия за 132-те общини е 60%, а в община Русе той е 30%, то на Русе се приписват 25 точки:

$$\text{индекс добавена стойност}_{\text{Русе}} = 50 * \frac{\text{дял добавена стойност на микро и малки предприятия}_{\text{Русе}}}{\text{дял добавена стойност на микро и малки предприятия}_{\text{Средно}}} = 50 * \frac{30\%}{60\%} = 25 \text{ точки}$$

Същевременно, ако средният брой на научните публикации от университети за 132-те общини е 200, а в Столична община той се равнява на 17 000, то индексът на публикуваните от университети научни статии за Столична община е 4250:

$$\text{индекс университетски статии}_{\text{Столична}} = 50 * \frac{\text{индекс университетски статии}_{\text{Столична}}}{\text{индекс университетски статии}_{\text{Средно}}} = 50 * \frac{17000 \text{ статии}}{200 \text{ статии}} = 4250 \text{ точки}$$

Тази процедура се прилага за всички 9 индикатора за всички 132 общини. След като всеки от индикаторите се преобразува по гореописаната методика, индексът на иновационния потенциал се изчислява като средноаритметичната стойност на деветте преобразувани индикатора.

Тази методология за скалиране позволява сравнимост в порядъка между деветте разглеждани индикатора, които са много различни сами от себе си. За всеки индикатор средната стойност ще бъде 50, индексът за община с идеално среден иновационен потенциал ще е равен на 50. Същевременно, скалирането спрямо средните стойности на всеки от индикаторите позволява запазване на дистанциите между различни общини според различните индикатори. Например, ако дадена община се представя двойно по-добре от средното по всички индикатори, стойността на индекса за нея ще е 100 – т.е. тя ще е двойно по-иновативна от средното за разглежданите 132 общини.

След като се изчисли иновационният индекс за отделните общини, се пресмята и индексът на ниво икономически център. Това става като се пресметне средният индекс за всички общини, влизащи в дадения център, претеглено спрямо добавената стойност, генерирана във всяка община през 2022 г. Например за даден център с n на брой общини, където i е дадена община в центъра, индексът на иновационния потенциал е равен на:

$$\text{иновационен потенциал}_{\text{Център}} = \sum_i^n \frac{\text{Добавена стойност}_{\text{община } i}}{\text{Добавена стойност}_{\text{Център}}} * \text{иновационен потенциал}_{\text{община } i}$$

Индекс на иновационния потенциал на икономическите центрове в България

Оценката на потенциала за иновации позволява да обособим четири групи. С висок потенциал за иновации е единствено широкият икономически център около столицата, който включва както София с водещите университети и научни институции на страната и дигиталния бизнес, така и високотехнологичната индустрия в периферните общини. В категорията средно към високо ниво

на потенциал са вторият и третият по размер на местната икономика центрове около Пловдив и Варна, които също комбинират фокусирано в услугите ядро и широка периферия, специализирана в индустрията, логистиката, търговията. Останалите по-малки центрове са разпределени между такива със средно и ниско ниво на потенциала за иновации, като налице е видима връзка между общото ниво на икономическо развитие на центрoвете и оценката на иновационния потенциал.

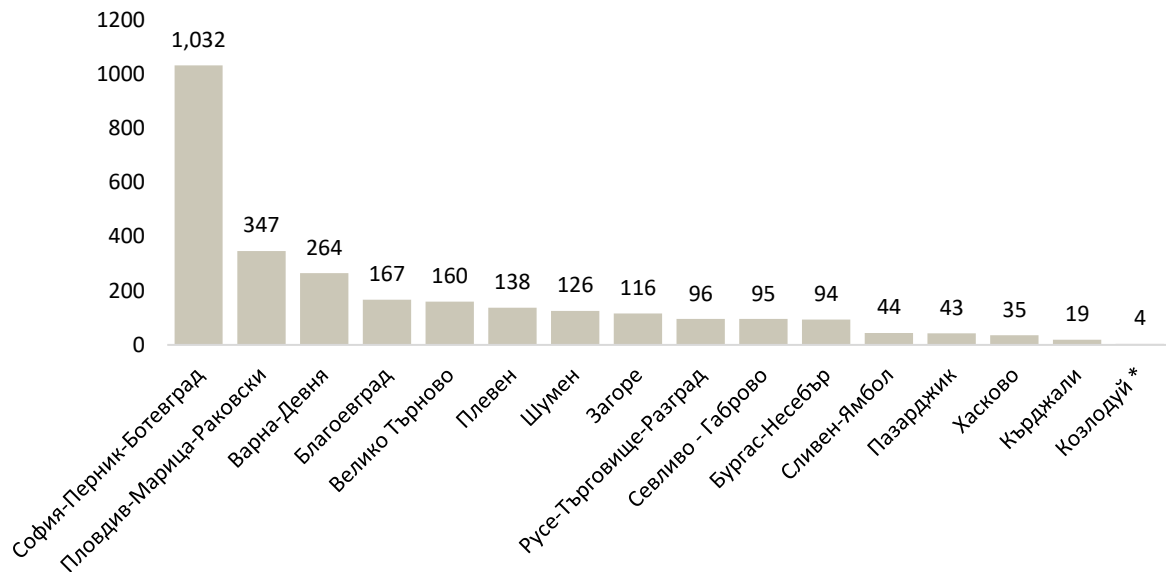
Таблица 1: Разпределение икономическите центрове според оценката на потенциала за иновации

Ниво на иновационен потенциал	Икономически център
Високо ниво на иновационен потенциал	София-Перник-Ботевград
Средно-високо ниво на иновационен потенциал	Пловдив-Марица-Раковски Варна-Девня
Средно ниво на иновационен потенциал	Благоевград Велико Търново Плевен Шумен Загоре Русе-Търговище-Разград Севлиево-Габрово Бургас-Несебър
Ниско ниво на иновационен потенциал	Сливен-Ямбол Пазарджик Хасково Кърджали Козлодуй

Източник: Институт за пазарна икономика

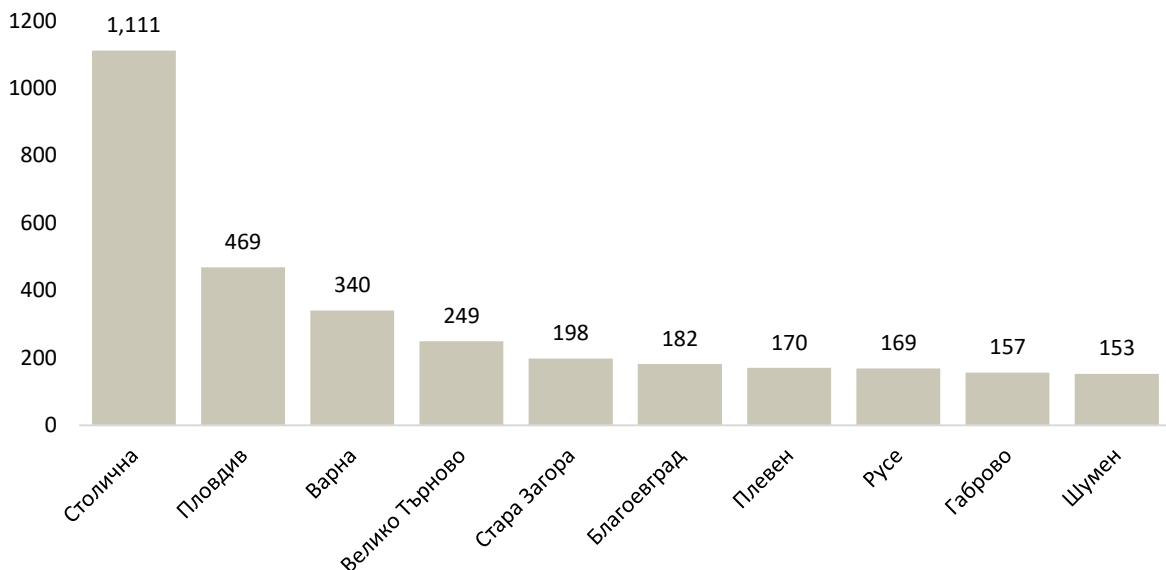
Отделните стойности на индекса са не по-малко важни от категоризацията, тъй като позволяват да се оцени отстоянието между отделните икономически центрове. При лидера София-Перник-Ботевград приложението на гореописаната методология води до обща стойност на индекса от над 1000 пункта – три пъти повече от втория център Пловдив-Марица-Раковски, чиято оценка приближава 350 пункта и почти 4 пъти над Варна-Девня. Извън тези три центъра нито един не постига оценка над 200 пункта, а петте, категоризирани с ниска степен на потенциала за иновации – Сливен-Ямбол, Пазарджик, Хасково, Кърджали и Козлодуй – са с под 50 пункта. Важно е да отбележим, че голямата преднина на лидерите е резултат най-вече от силното им превъзходство при абсолютните индикатори – научните статии и тяхната цитируемост, както и патентите, дизайните и моделите на предприятията в тях. Тъй като тежестта на отделните общини в състава на индекса отговаря на дела им в общата добавена стойност, част от наблюдаваното отстояние е резултат от влиянието на големите градски центрове с водещи за страната академични институции и иновативен бизнес.

Графика 1: Стойности на индекса на иновационния потенциал за 16-те икономически центъра в България

Източник: Институт за пазарна икономика * Ниската стойност на Козлодуй е следствие от достъпността на данни за общините в състава на центъра

Графика 2: Стойности на индекса на иновационния потенциал за 10-те водещи общини в България

Източник: Институт за пазарна икономика

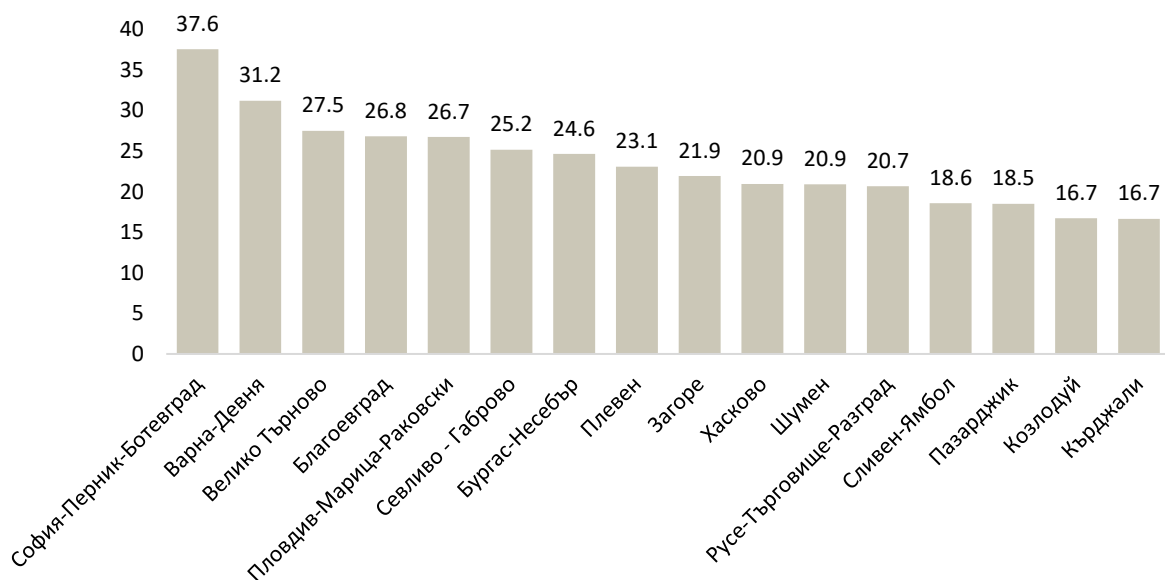
Много сходно е и разпределението на водещите няколко общини. Очаквано столичната община е с много висок резултат – малко над този на широкия център около София, което отразява по-слабото представяне на малките общини в състава му. Прави впечатление обаче, че при Пловдив, Варна и Велико Търново ако се разглеждат отделно от перифериите си дистанцията спрямо София се скъсява значително – при Пловдив отстоянието би било около два пъти и половина, при Варна – малко над три пъти. Това е резултат от една страна на структурата на добавената стойност на формираните около тях икономически центрове, където периферията играе по-значителна

роля, от друга – на значително по-неблагоприятните стойности на включените в индекса индикатори в периферните им общини. Значително по-високи – и много близки – са и резултатите на останалите големи градски общини в топ 10, което от своя страна означава, че фокусът върху целите центрове в някои случаи прикрива част от потенциала за иновации на водещите общини - ядра. Прегледът на отделните индикатори ясно ще демонстрира, че в различни направления близостта е дори по-голяма.

Важните фактори на средата – образователна структура и висше образование

Населението с висока степен на образование и умения е сред основните предпоставки за постигане на висока степен на икономическо развитие, особено движен от високотехнологични и иновативни бизнеси. Погледът към образователната структура на икономическите центрове обаче сочи големи разлики в този фундаментален фактор на средата.

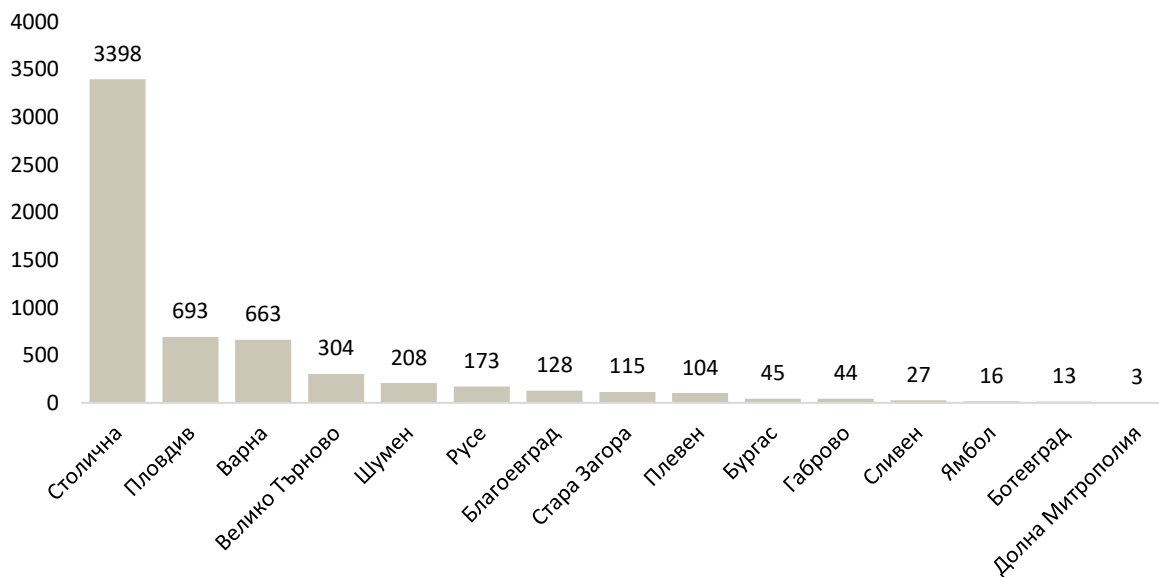
Графика 3: Дял на населението на 7 и повече години в икономическите центрове в България с висше образование, 2021 г.

Източник: НСИ, преброяване 2021 г., изчисления на ИПИ

Очаквано, водещият център е този около столицата, с 38% висшистите сред населението на възраст 7 и повече години според данните от последното преброяване, или над два пъти повече от центровете на последните места – Кърджали, Козлодуй, Пазарджик, Сливен-Ямбол, където делът на хората с висше образование варира в диапазона 17-19%. По този показател обаче по-видимото разделение е между ядрата на икономическите центрове и периферните им общини, като сред водещите 10 има само една периферна – Божурище, а към топ 20 се добавят Несебър, Горна Оряховица и Дупница, а останалите са най-вече големи градски центрове.

Графика 4: Брой докторанти в общините с докторанти в рамките на икономически центрове, 2022 г.

Източник: НСИ по искане на ИПИ

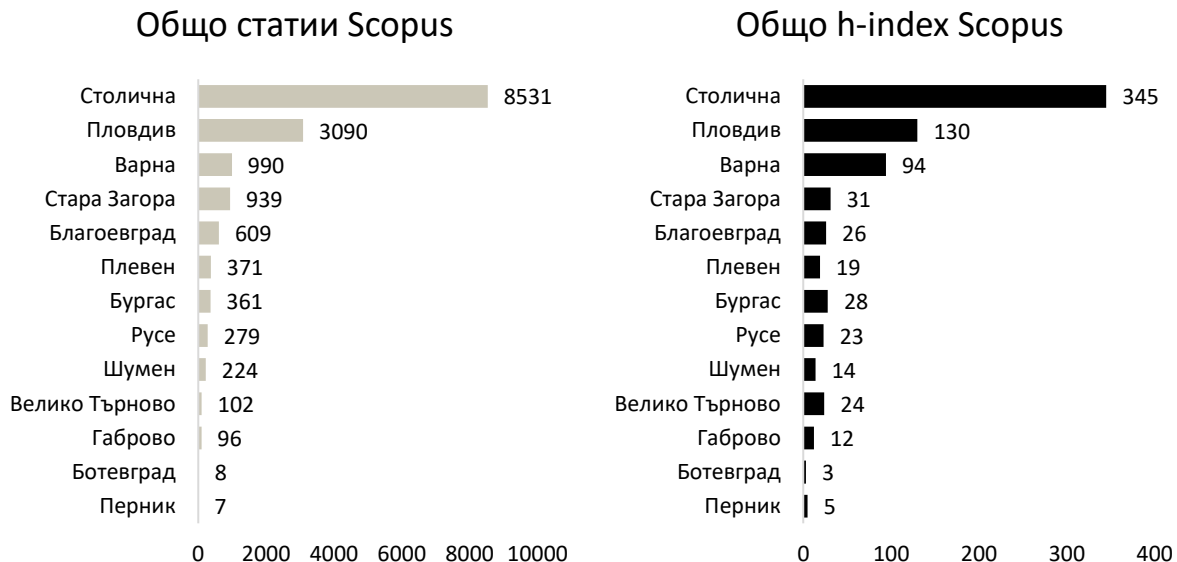
Конкретно с научна работа във висшите училища се занимават докторантите-студенти, поставили си за цел преследване на академична кариера. Заради липсата на докторанти в малките общини тук разглеждаме не цели икономически центрове, а общини-ядра с висши училища. Прегледът на разпределението на докторантите сочи към много голямо съсредоточаване в най-големите университетски градове – към 2022 г. 3,4 хиляди докторанти учат в столичните университети, а следващите общини са с почти пет пъти по-малко - 693 в пловдивските университети, 663 – във варненските. С по над 100 докторанти са и университетите във Велико Търново, Шумен, Русе, Благоевград, Стара Загора и Плевен. Предимството на столицата тук е повечето от очевидно – въпреки че и в по-малките градове има висши училища, фокусът им видимо е в подготовката най-вече на студенти от по-ниските образователни степен. В резултат на това и потенциалът им за научно-изследователска дейност е силно ограничен.

За да оценим резултата от научната работа във висшите училища ползваме два индикатора – от една страна общият брой публикувани статии според базата данни Scopus⁵, от друга – индекса на цитируемост, който указва колко публикуването се ползва за основа на друга научна работа. Прави впечатление, че при научните статии преимуществото на столицата не е толкова голямо, колкото при докторантите, като разликата с втората община – Пловдив – според този показател за измерване на научната продукция е малко над три пъти. Докато Пловдив и Варна обучават почти еднакъв брой докторанти, то варненските университети създават три пъти по-малко научни статии, като броят им се приближава до този на четвъртата община – Стара Загора. Това затвърждава извода, че по-малките регионални университети се съсредоточават повече върху обучаването на студенти, отколкото върху научната дейност. Разпределението при индекса на цитируемост е сходно, като сборът на h-индекса на университетите в София е под три пъти по-висок от този на Пловдив, но тук Варна е чувствително по-близо до втората община. Важно е да отбележим също, че стойностите на българските университети поначало са ниски на фона на

⁵ Ползваме само тази база данни, а не я комбинираме с Web of Science заради припокриването между двете и като цяло по-големия обхват на Scopus.

водещите образователни и научни институции в света, което от своя страна означава, че представените тук сравнения са релевантни предимно в рамките на страната.

Графика 5: Научни статии във висшите училища и индекс на цитируемост по общини в икономическите центрове, 2023 г.

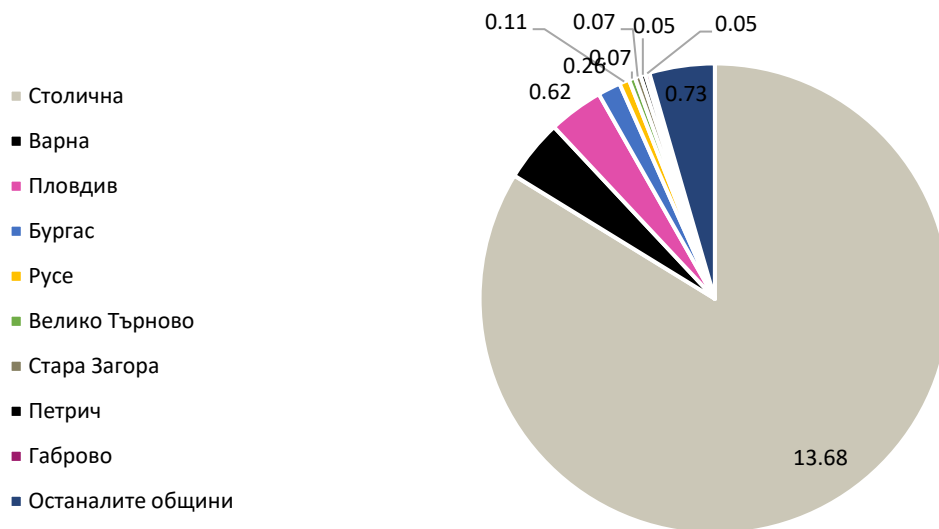
Източник: Рейтингова система на висшите училища 2023, изчисления на ИПИ

Високотехнологичният сектор и науката – условия и резултати

Развойната и иновационната дейност е съсредоточена най-вече в сектора на високите технологии, професионалните дейности и научни изследвания. Докато в представения по-горе индекс ползваме относителни стойности на добавената стойност и наетите в тези стопански дейности, тук разглеждаме номиналните величини, за да илюстрираме лидерството на най-големите общини. От общо 16,4 милиарда лева добавена стойност в тези икономически дейности през 2022 г., столицата допринася около 13,7 милиарда, или почти 84%. Останалата част е съсредоточена почти изцяло в общините Варна (0,69 милиарда лева), Пловдив (0,62 милиарда лева) и Бургас (0,26 милиарда лева). Всички останали общини, взети заедно създават добавена стойност в тези сектори, която с едва надхвърля 1 милиард лева. Важно е да отбележим също, че динамиката в тези отрасли е на постепенна деконцентрация, като в средата на предишното десетилетие доминацията на столицата е дори по-значителна.

Относително по-балансирано е разпределението на работещите в двата сектора, като към 2022 г. в София са общо 78% от наетите в нефинансовите предприятия в тях, или 155 от общо 198 хиляди души. Челната петица се допълва от Варна с 10 хиляди души, Пловдив с 9,3 хиляди, Бургас с 2,9 хиляди и Русе с 2 хиляди, а с над хиляда работещи в двата отрасъла са и Велико Търново и Стара Загора. Водещата роля на столицата във високотехнологичния и научния сектор до голяма степен предопределя и мястото ѝ в създаването на стартиращи компании (start-ups) и иновативни продукти и услуги.

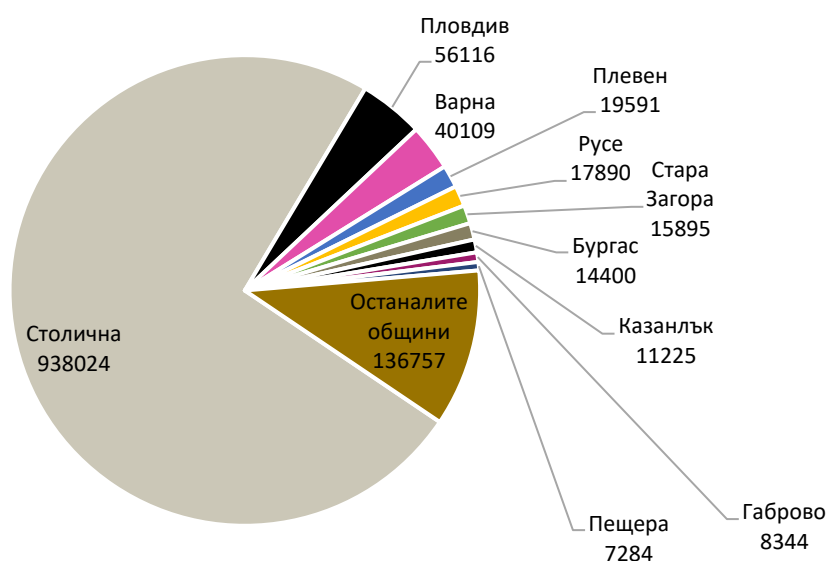
Графика 6: Добавена стойност в информационно-комуникационните технологии, професионалните дейности и научните изследвания в нефинансовите предприятия във водещите 10 общини, млрд. лв., 2022 г.

Източник: НСИ по искане на ИПИ, изчисления на ИПИ

Науката и развойната дейност в България остава съсредоточена в големите икономически центрове, като София концентрира над ¾ от разходите и над половината от заетите с НИРД. Въпреки това в страната могат да бъдат намерени и примери на малки общини, където тази дейност играе ключова роля.

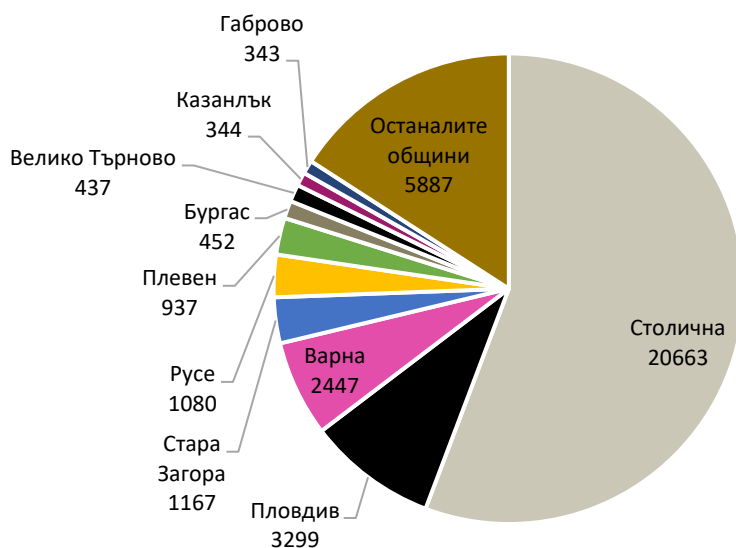
Графика 7: Разходи за НИРД в държавни институции и организации, фирми, висши училища и неправителствен сектор, хил. лв., 2022 г.

Източник: НСИ по искане на ИПИ, изчисления на ИПИ

За 2022 г. общите разходи на предприятията, държавата, висшето образование и неправителствения сектор за научна и развойна дейност достигат 1,27 милиарда лева. Предвид съсредоточаването на водещите университети, високотехнологичен бизнес и научни институции в София не е изненада, че тя допринася за почти всички разходи за НИРД – 938 милиона лева, или почти ¾ от общите. Със значително присъствие е община Пловдив – 56 милиона лева, както и Варна с други 40 милиона лева. С над 10 милиона лева са и Плевен, Русе, Стара Загора, Бургас и Казанлък, а челната десетка се допълва от Бургас и Пещера, където е разположена голяма фармацевтична компания.

Графика 8: Персонал, зает с НИРД в държавни институции и организации, фирми, висши училища и неправителствен сектор, брой души., 2022 г.

Източник: НСИ по искане на ИПИ, изчисления на ИПИ

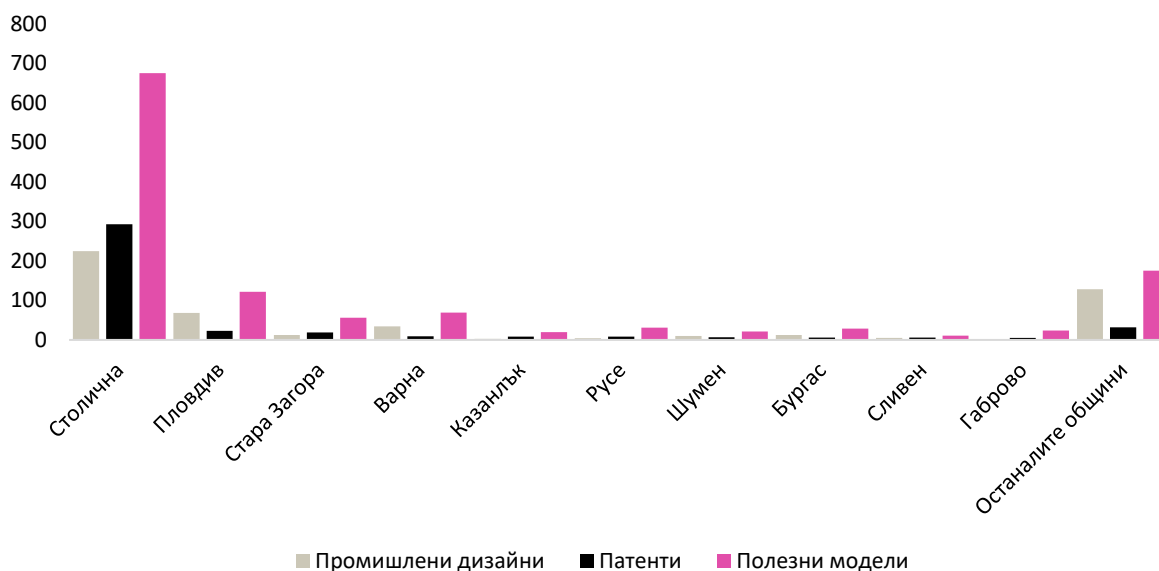
При заетите, които участват пряко в развойна и научна работа има по-равномерно разпределение, като в София са заети 55% от всички, занимаващи се с НИРД в страната, или 21 хиляди от малко над 37 хиляди души на национално ниво. Други 3,3 хиляди души работят в Пловдив, 2,5 хиляди във Варна, а в топ 10 влизат и Стара Загора, Русе, Плевен, Бургас, Велико Търново, Казанлък и Габрово. Очаквано сред водещите са общините с университети, както и тези, в които са съсредоточени високотехнологичните производства и услуги.

Разликите между разпределението на разходите за наука и развойна дейност и броя на заетите означават, че има сериозни различия в ресурсите, с които е обезпечена дейността на персонала в тази сфера – по този показател на първо място в страната се нарежда Етрополе, със средно 60 хиляди лева разходи за НИРД на един зает, а чак на второ място е столицата с 45 хиляди лева на един зает. Начело на тази подредба са по-често малки или средни по размер общини като Пещера, Силистра, Смолян, Ботевград и Троян, а средното за страната към 2022 г. е 34 хиляди лева на зает. Съотношението разходи за НИРД към брой заети е от значение, тъй като дава представа до какъв ресурс имат достъп научните работници.

Резултатите – патенти, полезни модели, дизайни

За оценка на резултата от научната и развойна дейност ползваме най-често срещания и „продукт“ – регистрираните патенти, промишлени дизайни и полезни модели⁶, като заради ниската активност на повечето места разглеждаме данни за по-дълъг период от време – от 2019 до 2023 г.

Графика 9: Патенти, полезни модели и промишлени дизайни, регистрирани в Патентното ведомство в периода 2019-2023 г., брой

Източник: Патентно ведомство на Република България по ЗДОИ

Прави впечатление, че при този тип интелектуална собственост съсредоточаването в столицата е дори по-значително, отколкото при научната дейност. Причините за това са най-вероятно няколко – от една страна, концентрацията на фирми в София, което, доколкото регистрите на интелектуалната собственост ползват адресите на предприятията, може да доведе до „приписване“ на иновации в столицата, дори и тя на практика да е реализирана другаде. От друга, не е напълно необосновано да заключим, че научната и развойна дейност в София просто е най-резултатна и най-често успява да доведе иновационния процес докрай – до създаването на реален продукт, услуга или метод, който се нуждае от правна защита. Извън София видима активност има в Пловдив, Стара Загора и Варна. Важно е да отбележим също, че сред тук разгледаните видове интелектуална собственост отчетлив превес имат полезните модели – очаквано, предвид че те са по-достъпни откъм изисквания в сравнение с патентите, но и значително по-кратък период на валидност. Обратно, най-рядко срещани са промишлените дизайни, които касаят отличителните характеристики на крайни продукти.

⁶ Повече обяснения за разликите между типовете интелектуална собственост тук: <https://www.bpo.bg/bg/obekti>. Не разглеждаме търговските марки заради особености на предоставените от Патентното ведомство данни.

ИИИИ
ИНСТИТУТ ЗА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION